

PROCEEDING

การประชุมวิชาการระดับชาติ ประจำปี 2555
“สุขภาวะกับการเปลี่ยนแปลงของสภาวะโลก”

บรรณาธิการ:

อ.นงนารถ สุขลี้ม

อ.ดร.อาจินต์ สงทับ

อ.พยงค์ เทพอักษร

อ.ดร.นุบผา รักษานาม

รศ.ดร.สงวน ลือเกียรติบัณฑิต

รศ.ดร.โยชิน แสงวงศ์

รศ.สมรัตน์ เลิศมหาฤทธิ์

ที่ปรึกษา: อ.จิตติ นิสัยนต์

ผู้อำนวยการวิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดตรัง

ISBN: 978-616-11-1253-0

พิมพ์ครั้งที่ 1 : สิงหาคม 2555 จำนวน 250 เล่ม

สำนักพิมพ์ : ProTexts.com

บริษัท แดเน็กซ์ อินเทอร์เน็ตปอเรชั่น จำกัด

146 ถนนลาดพร้าววังหิน แขวงลาดพร้าว

เขตลาดพร้าว กรุงเทพมหานคร 10230

การศึกษารูปแบบการให้ความรู้ด้านสุขภาพในเด็กวัยก่อนเรียน โรงเรียนอนุบาลประชาราชบุรีจ.พิษณุโลก

วิสิษฐศรี เห่งนุ่น¹ สาวิตรี ลิ้มกมลพิทย์¹ จุฑามาศ จันทร์เสวียม¹

¹วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี พุทธชินราช

บทคัดย่อ

การศึกษานี้เป็นวิจัยปฏิบัติการ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารูปแบบการให้ความรู้ด้านสุขภาพในเด็กวัยก่อนเรียน โรงเรียนอนุบาลประชาราชบุรีจังหวัดพิษณุโลก ประชากรในการศึกษา คือนักเรียนชั้นอนุบาล ๓ โรงเรียนอนุบาลประชาราชบุรีที่กำลังศึกษาในภาคการศึกษาที่ ๑ ปีการศึกษา ๒๕๕๓ จำนวน ๑๖๗ คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา ประกอบด้วย แผนการให้ความรู้ด้านสุขภาพเรื่อง การปฏิสนธิ เสี่ยงท้องในท้อง หนีมาจากไหน เมื่อเข้าโรงพยาบาล อวัยวะในร่างกาย อายน้ำน่อง โครงสร้างร่างกาย การติดเชื้อ และการป้องกันการติดเชื้อ และแบบประเมินความพึงพอใจต่อรูปแบบการให้ความรู้ด้านสุขภาพ มีค่าความเที่ยงเท่ากับ ๐.๘๔ วิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้สถิติค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจในภาพรวมระดับมาก ($\mu = ๒.๕๗$, $\sigma = ๐.๑๗$) เมื่อพิจารณารูปแบบกิจกรรมในฐานะพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจรูปแบบการเล่านิทานระดับมาก ($\mu = ๒.๕๕$) และรูปแบบสาธิตและสาธิตย้อนกลับรองลงมา ($\mu = ๒.๕๘$)

ข้อเสนอแนะ สถานศึกษาและสถานพยาบาลควรมีการนำรูปแบบการให้ความรู้ด้านสุขภาพไปใช้เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด และในการจัดการเรียนการสอนให้นักศึกษาพยาบาล ควรมีการนำผลการวิจัยไปสอนนักศึกษาเพื่อให้นำไปใช้ในการสอนสุขศึกษาแก่เด็กวัยก่อนเรียน นอกจากนี้ควรศึกษาวิจัยรูปแบบการให้ความรู้ด้านสุขภาพกับกลุ่มตัวอย่างอื่นๆ เช่น วัยเรียน วัยรุ่น เพื่อติดตามดูประสิทธิภาพการให้ความรู้ด้านสุขภาพต่อไป

คำสำคัญ: รูปแบบการให้ความรู้ด้านสุขภาพ เด็กวัยก่อนเรียน

Model of Health Education for Preschool children in Pracharard Kindergarten School, Phitsanulok

Wisitsri Phengnum¹, Sawitree Limkamontip¹, Juthamas Jansangium¹

¹Boromarajonani College of nursing, Buddhachinaraj

Abstract

The purpose of this action-research was to study the pattern of health education for preschool children in Pracharard Kindergarten School, Phitsanulok. The sample consisted of 167 third grade preschool children, who were studying in the first semester of academic year 2010. The tools used in this study included 1) the health instructional plans: fertilization, baby's heartbeat, where did I come from? When I went to the hospital, human organs and systems, giving little sister/brother a bath, and infection and infection prevention; 2) the satisfaction with health education assessment tool, with its reliability of 0.84. Data were analyzed by using percentage, means, and standard deviation.

The results show that the overall level of satisfaction was high ($\mu = 2.97$, $\sigma = 0.17$). When considering the activities, the result showed that the sample was very satisfied with the storytelling ($\mu = 2.99$) and a demonstration and return demonstration ($\mu = 2.98$), respectively.

Recommendations: Educational and healthcare institutions should apply the model of health education in order to achieve optimum health. In addition, nurse instructors should share this model to their nursing students so that they will be able to apply this model for health education for preschool children in the future. Finally, future research to confirm the effective of this model in other groups (i.e.: school-aged children or teenage) is needed.

Key words: Health education model. Pre-school children

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ประเทศที่จะเจริญก้าวหน้าต้องอาศัยทรัพยากรต่างๆ ในประเทศซึ่งได้แก่ทรัพยากรธรรมชาติและทรัพยากรมนุษย์ มนุษย์หรือบุคคลที่อยู่ในวัยต่างๆ กัน คือ มีความรู้ความสามารถ ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และความรับผิดชอบในการปฏิบัติงานหน้าที่ได้ อย่างไรก็ตามคุณภาพและประสิทธิภาพของคนนั้นอยู่กับการพัฒนาการของแต่ละคนตามวัยต่างๆ โดยเฉพาะบุคคลในวัยทำงานจะมีคุณภาพและประสิทธิภาพเท่าใดก็ขึ้นอยู่กับ การเรียน ประสบการณ์ที่ต่อเนื่องกันตั้งแต่แรกเกิดถึงวัยปัจจุบัน ถ้าสังคมปราศจากเด็กที่มีคุณภาพสังคมก็จะมีคุณภาพที่ดีไม่ได้

เด็กวัยก่อนเรียนเป็นวัยทองของชีวิตเป็นช่วงเวลาที่มีการเปลี่ยนแปลงในด้านต่างๆ อย่างรวดเร็ว ทั้งการเจริญเติบโตทางร่างกาย การเคลื่อนไหว การพัฒนาทักษะการพูด ภาษา สติปัญญา อารมณ์ ปฏิสัมพันธ์และการเข้าสังคม เป็นวัยเริ่มต้นของพัฒนาการต่างๆ ด้าน การอบรมเลี้ยงดูที่ถูกต้องเป็นสิ่งจำเป็นเป็นอย่างยิ่งที่จะเป็นการส่งเสริมให้เด็กได้เรียนรู้ต่างๆ ประสบการณ์ชีวิตเพื่อพัฒนาความสามารถของตนเองในทุกๆ ด้าน เพื่อเป็นคนที่มีประสิทธิภาพสูง เป็นลูกที่ดีของพ่อแม่เป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว สังคม และประเทศชาติต่อไป

การดูแลสุขภาพในกลุ่มเด็กวัยก่อนเรียนของประเทศไทยมีเป้าหมายเพื่อให้ได้เด็กไทยที่พึงประสงค์คือ เก่ง ดี มีสุข โดยการให้บริการแบบองค์รวมที่มุ่งเน้นให้เด็กมีสุขภาพดี การมีสุขภาพดีเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งที่จะช่วยส่งเสริมเด็กในวัยก่อนเรียนให้เป็นประชากรที่มีคุณภาพชีวิตที่ดี ถ้าเยาวชนของประเทศมีการพัฒนาตนเองทางด้านสุขภาพทางกายและสุขภาพทางจิต โดยการส่งเสริมสนับสนุน ช่วยเหลือแนะนำในเรื่องสุขนิสัย ฝึกสุขปฏิบัติทางสุขภาพจากครูและบุคลากรทางสุขภาพ เป็นประจำย่อมทำให้ประชากรวัยก่อนเรียนเจริญเติบโตเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพพร้อมที่จะรับผิดชอบต่อการพัฒนาอนามัยของครอบครัวและชุมชนต่อไปได้

วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี พุทธชินราชเป็นสถาบันการศึกษาพยาบาลเป็นแหล่งสร้างองค์ความรู้และพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ทางด้านสุขภาพที่สำคัญของวงการสาธารณสุข โดยมีภารกิจหลักสำคัญ 4 ประการ คือ การผลิตบัณฑิต การสร้างองค์ความรู้ใหม่ การบริการวิชาการแก่สังคม และการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม เป็นสถานศึกษาระดับอุดมศึกษา ที่ดำเนินการจัดการเรียนการสอนเกี่ยวข้องกับสุขภาพโดยตรง และเห็นความสำคัญในการส่งเสริมประสบการณ์ชีวิต โดยเฉพาะด้านสุขภาพให้กับเด็ก จึงจัดให้บริการวิชาการร่วมกับ โรงเรียนอนุบาลประชารายภูร์ ซึ่งเป็น โรงเรียนที่จัดการเรียนการสอนให้กับเด็กที่อยู่ในวัยก่อนเรียนเพื่อเสริมสร้างความรู้ด้านสุขภาพให้กับเด็กวัยนี้ และเพื่อศึกษารูปแบบการให้ความรู้ด้านสุขภาพในเด็กวัยก่อนเรียน โรงเรียนอนุบาลประชารายภูร์จ.พิษณุโลก

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษารูปแบบการให้ความรู้ด้านสุขภาพในเด็กวัยก่อนเรียน โรงเรียนอนุบาลประชารายภูร์จ.พิษณุโลก

วิธีการดำเนินการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยปฏิบัติการ (Action research) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารูปแบบการให้ความรู้ด้านสุขภาพในเด็กวัยก่อนเรียน โรงเรียนอนุบาลประชารายณ์จังหวัดพิษณุโลก โดยใช้ประชากรทั้งหมดในการศึกษา ซึ่งได้แก่ นักเรียนชั้นอนุบาล ๓ โรงเรียนอนุบาลประชารายณ์ที่กำลังศึกษาในภาคการศึกษาที่ ๑ ปีการศึกษา ๒๕๕๓ จำนวน ๑๖๔ คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษานี้แบ่งออกเป็น ๒ ชุด คือ ชุดที่ ๑ แผนการให้ความรู้ด้านสุขภาพเรื่อง การปฏิสนธิ เสียงน่องในท้อง หนูมาจากไหน เมื่อเข้าโรงพยาบาล อวัยวะในร่างกาย อابน้ำน่อง โครงสร้างร่างกาย การติดเชื้อ และการป้องกันการติดเชื้อ และชุดที่ ๒ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่แบบประเมินความพึงพอใจต่อรูปแบบการให้ความรู้ด้านสุขภาพ ผ่านการตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน ๓ ท่าน และนำไปทดลองใช้กับนักเรียนอนุบาล ๓ โรงเรียนอนุบาลโรจนวิทย์ จำนวน ๓๐ คน แล้วนำคะแนนมาหาค่าความเชื่อมั่น โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Alpha Coefficient of Cronbach) ได้ค่าความเที่ยงเท่ากับ ๐.๘๔

การเก็บรวบรวมข้อมูล โดยแบ่งกลุ่มตัวอย่างเป็น ๑๐กลุ่ม และให้ทุกกลุ่มผ่านการเข้าฐานการเรียนรู้ทุกฐาน ในแต่ละฐานใช้เวลาในการให้ความรู้ฐานละ ๑ นาที และหลังสิ้นสุดการให้ความรู้ทางด้านสุขภาพตามรูปแบบที่กำหนดในแต่ละฐาน ผู้ช่วยวิจัยแจกแบบประเมินความพึงพอใจต่อรูปแบบการให้ความรู้ด้านสุขภาพ พร้อมอธิบายให้กลุ่มตัวอย่างเข้าใจ พร้อมให้ทำแบบประเมินความพึงพอใจให้แล้วเสร็จก่อนเปลี่ยนไปยังฐานต่อไป

วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป โดยคำนวณหาร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนความพึงพอใจต่อรูปแบบการให้ความรู้ด้านสุขภาพ

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารูปแบบกิจกรรมในฐานพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจรูปแบบการเล่านิทานอยู่ในระดับมาก และรูปแบบสาธิตและสาธิตย้อนกลับอยู่ในระดับมาก เป็นอันดับรองลงมา

การอภิปรายผล จะกล่าวถึงรูปแบบการให้ความรู้ด้านสุขภาพในเด็กวัยก่อนเรียน โรงเรียนอนุบาลประชารายณ์จังหวัดพิษณุโลก ดังนี้

รูปแบบการให้ความรู้ด้านสุขภาพในเด็กวัยก่อนเรียน โรงเรียนอนุบาลประชารายณ์จังหวัดพิษณุโลก จากผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารูปแบบกิจกรรมในฐานพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจรูปแบบการเล่านิทานในการให้ความรู้ด้านสุขภาพอยู่ในระดับมาก เนื่องจากการเล่านิทานเป็นกิจกรรมที่ตอบสนองความสนใจ ความต้องการของเด็กวัยก่อนเรียนและเป็นสิ่งกระตุ้นให้เด็กเกิดจินตนาการได้อย่างเหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวที่ว่า นิทานเป็นสิ่งที่เด็กทุกคนชื่นชอบมาก โดยธรรมชาติของนิทานนอกจากจะสร้างความสนุกสนานเพลิดเพลินให้แก่เด็กแล้ว ยังสามารถเป็นสื่อส่งเสริมการเรียนรู้ให้แก่เด็กได้อีกด้วย ทั้งนี้เพราะ โครงเรื่อง

และแนวคิดของนิทานส่วนใหญ่จะมุ่งเน้นในทางการใช้ความคิดจินตนาการ ซึ่งเป็นลักษณะที่สอดคล้องกับกระบวนการพัฒนาของเด็กในวัยนี้เหมาะสม การเล่านิทานให้เด็กฟังจึงเป็นกิจกรรมที่มีคุณค่าและเหมาะสมอย่างยิ่งที่จะนำไปใช้ในการพัฒนาเด็ก นอกจากนี้นิทานยังสามารถกระตุ้นความคิดสร้างสรรค์และเสริมสร้างจินตนาการอันบรรเจิดได้อย่างไม่จำกัด ความคิดสร้างสรรค์จากการฟังนิทานเกิดจากความสามารถ ซึ่งไม่ใช่เพียงการได้เห็นเท่านั้นแต่เป็นการเฝาคูอย่างพินิจพิจารณา ไม่ใช่เพียงการได้ยินเท่านั้นแต่เป็นการฟังอย่างตั้งใจ ไม่ใช่การเลียนแบบแต่เป็นการคิดสิ่งแปลกๆ ใหม่ๆ และไม่ใช่เพียงการสังเกตแต่เป็นการได้มีประสบการณ์และรับรู้สิ่งใหม่ๆ ในทันทีทันใด ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่านิทานนอกจากจะทำให้เด็กได้รับความสุข สนุกสนานเพลิดเพลินแล้วยังช่วยกระตุ้นความคิดสร้างสรรค์และเสริมสร้างจินตนาการให้แก่เด็กได้อย่างไร้ขีดจำกัด นอกจากนี้นิทานยังเป็นสื่อสร้างการเรียนรู้ให้กับเด็กวัยก่อนเรียนที่มีประสิทธิภาพมาก นิทานที่ดีที่สุดสำหรับเด็กวัยนี้ไม่ใช่ นิทานที่น่ากลัว นิทานหวาดเสียวหรือนิทานผี แต่นิทานที่ดีที่สุดสำหรับเด็กคือนิทานที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่อยู่ในความสนใจของเด็กเช่น สิ่งแวดล้อม สัตว์ ต้นไม้ และเหตุการณ์รอบตัว สอดคล้องกับ กุลยา ตันติผลาชีวะ(๒๕๕๑) กล่าวว่าการเล่านิทานเป็นสื่อที่สำคัญเป็นวิธีให้ความรู้วิธีหนึ่งที่เด็กให้ความสนใจ อยากรู้ อยากทำตาม และมีแรงจูงใจที่จะเปิดรับพฤติกรรมที่ฟังปรารถนา

นอกจากนี้ยังพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจรูปแบบสาธิตและสาธิตย้อนกลับในการให้ความรู้ด้านสุขภาพอยู่ในระดับมาก เป็นอันดับรองลงมา การสาธิต และสาธิตย้อนกลับ เป็นกิจกรรมที่ทำให้เด็กวัยก่อนเรียนได้รู้จักสังเกต และคิดอย่างมีเหตุผล รู้จักปฏิบัติงานอย่างมีขั้นตอน และแสวงหาความรู้ และเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยการสาธิตสิ่งที่ต้องการให้เด็กเห็นขั้นตอนการปฏิบัติ ให้เด็กได้สังเกตซักถาม และสรุป พร้อมทั้งให้เด็กมีโอกาสสาธิตย้อนกลับด้วยตนเอง เป็นกระบวนการที่ให้ผู้เรียนได้เห็นการปฏิบัติจริง ทำให้เกิดความรู้ความเข้าใจในเรื่องนั้นชัดเจนขึ้น สอดคล้องกับ ทิศนา ขัมมณี (๒๕๔๕) กล่าวว่าการสาธิตเป็นวิธีที่ช่วยให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ตรง เห็นสิ่งที่เรียนรู้อย่างเป็นรูปธรรม ทำให้เกิดความเข้าใจและจดจำเรื่องที่สาธิตได้ดีนาน และสามารถสอนผู้เรียนได้จำนวนมาก

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

๑. สถานศึกษาและสถานพยาบาลควรมีการนำรูปแบบการให้ความรู้ด้านสุขภาพไปใช้เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

๒. ในการจัดการเรียนการสอนให้นักศึกษาพยาบาล ควรมีการนำผลการวิจัยไปสอนนักศึกษาเพื่อนำไปใช้ในการสอนสุขศึกษาแก่เด็กวัยก่อนเรียน

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

๑. ควรทำการศึกษาซ้ำเพื่อเพิ่มความเชื่อมั่นของผลการศึกษา

๒. ควรศึกษาวิจัยรูปแบบการให้ความรู้ด้านสุขภาพกับกลุ่มตัวอย่างอื่นๆ เช่น วัยเรียน วัยรุ่น เพื่อติดตามดูประสิทธิภาพการให้ความรู้ด้านสุขภาพต่อไป

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยชิ้นนี้ได้รับการสนับสนุนทุนวิจัยจากวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี พุทธชินราช

บรรณานุกรม

- กลอยใจ มีเครือรอด. ผลของการให้ข้อมูลประกอบภาพการ์ตูนต่อพฤติกรรมการเผชิญความเครียด
ในเด็กวัยก่อนเรียนขณะได้รับสารน้ำทางหลอดเลือดดำ. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษา
มหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. ๒๕๕๔.
- กระทรวงสาธารณสุข. ๒๕๕๐. แผนพัฒนาสุขภาพแห่งชาติฉบับที่ ๑๐ ๒๕๕๐-๒๕๕๔.
แหล่งที่มา <http://www.moph.go.th>
- กุลยา ตันติผลาชีวะ. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย. กรุงเทพฯ: เบรน-เบส บุ๊คส์.
๒๕๕๑.
- กุลวรา ชูวงศ์ไพโรจน์, อุดม เพชรสังหาร, ปรีดา ปัญญาจันทร์, ชีวัน วิสาสะและระพีพรรณ พัฒนาเวช.
คู่มือพัฒนาเด็กปฐมวัยด้วยหนังสือ. กรุงเทพฯ. มูลนิธิซิเมนต์ไทย. ๒๕๕๐.
- นภเนตร ธรรมบวร. การประเมินผลพัฒนาการเด็กปฐมวัย. (พิมพ์ครั้งที่ ๒). กรุงเทพมหานคร:
สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ๒๕๔๔.
- นิตยา ไทยภิรมย์ (บรรณาธิการ). ๒๕๕๑. การสร้างเสริมสุขภาพเด็ก. เชียงใหม่: บริษัท
นพบุรีการพิมพ์ จำกัด.
- สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ. พระราชบัญญัติสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๐. กรุงเทพฯ:
สหพัฒนพิบูล. ๒๕๕๐.
- Johnson, D. W. , & Johnson, R.T. **Learning together and alone: Cooperative competitive and
individualistic learning.** 2nd ed. Englewood Cliffe, New Jersey: prentice-hall. 1987.
- Slavin, R. E. **Cooperative Learning.** 2nd ed. Boston: Allyn and Bacon. 1995.
- Slavin, R. E. **Cooperative Learning: Theory, Research and Praticce.** New Jersey: prentice-hall.
1995.